

STOP ROOFVOGEL- VERVOLGING!

Maria Quist (landelijk coördinator WRN)

Het is bekend dat in Nederland, tot op de dag van vandaag, roofvogels op allerlei andere manieren opzettelijk worden gedood. Het zijn geen incidenten. Het gebeurt structureel en op grote schaal, ondanks het feit dat alle roofvogels sinds 1941 wettelijk zijn beschermd.

HISTORIE

In het begin van deze eeuw was het doden van roofvogels legaal. Bij de Jachtwet van 1852 was zelfs een systeem van premies in het leven geroepen, waardoor het te vuur en te zwaard bestrijden van roofvogels werd gestimuleerd. Algemeen werd er van uit gegaan dat een 'teveel' aan roofvogels schadelijk was voor de overige (avi)fauna. Ook in kringen van natuurliefhebbers werd rond de eeuwwisseling nog opgeroepen tot vernietiging van roofvogels, de 'gevaarlijkste vijanden van kleine vogels'.

Ter illustratie enkele citaten uit het vogelalbum van H. Oldenkott en Zoonen, uitgegeven in 1920:

'Blauwe kiekendief... kunnen hem rangschikken onder de allerschadelijkste roofvogels, wier gelederen zo nu en dan eens uitgedund moeten worden'....

'Havik... voorzeker één van onze meest schadelijke roofvogels, zo niet de allerschadelijkste... Door zijn nooit te verzaagden eetlust en zijn roof van nuttige dieren is hij wel de meest gevreesde vijand van kippen, duiven, patrijzen, hazen, konijnen, eekhoortjes enzovoort, want

al deze maakt hij door zijn moordlust tot zijn dagelijkse slachtoffers'.

De wreedheid waarmee de bestrijding gepaard ging en het feit dat sommige soorten geheel dreigden te verdwijnen, riep weerstand op. Ook de vermeende schadelijkheid van roofvogels kwam steeds meer ter discussie te staan.

Uitkomsten van onderzoeken naar de invloed van predatie op prooidieren wezen in een heel andere richting. Predatie bleek geen bedreigend verschijnsel te zijn maar een sturende en stabiliserende kracht in de natuur, en onder natuurlijke omstandigheden in geen geval nadelig voor prooidierpopulaties. Onderzoeken die daarna nog volgden bevestigden dit gegeven. Het resultaat was dat bij de Vogelwet van 1936 alle roofvogels in Nederland, behalve de slechtvalk en de sperwer, onvoorwaardelijk beschermd werden verklaard. Deze beide soorten werden in 1941 toegevoegd.

De nieuw verkregen inzichten en de wettelijke bepalingen vormden echter geen afdoende voorwaarden voor bescherming. In bepaalde kringen hield de afkeer tegen

roofvogels aan. De bruine kiekendief werd hevig vervolgd toen de populatie zich na de drooglegging van de Noordoostpolder sterk uitbreidde. In het Nationale Park De Hoge Veluwe werden rond 1950, ondanks de Vogelwet, nog steeds de meeste haviksparen gedood.

In de jaren zestig en zeventig werd de roofvogelstand in Nederland geminimaliseerd door het gebruik van een aantal chemische bestrijdingsmiddelen met zwaar giftige bestanddelen in de landbouw. De gevolgen waren rampzalig. Duizenden stervende en dode (roofvogels werden her en der aangetroffen. Dankzij de tomeloze inzet van een aantal vogelliefhebbers werden na tien jaar actievoeren (terwijl al na één jaar de reden van de massale vogelsterfte bekend was!) de meeste schadelijke middelen in Nederland verboden.

WR(NO)N

Door het verbod op de bestrijdingsmiddelen en de wettelijke bescherming floreerden rond 1980 een aantal roofvogelsoorten als nooit tevoren. Gunstig voor de stand was ook dat de bossen die in de eerste helft van deze eeuw waren aangeplant om het stuifzand vast te houden en de werkgelegenheid te bevorderen, steeds geschikter werden als leef- en voedselgebied. Natuurminnend Nederland wreef zich in de handen. Eindelijk weer roofvogels op plaatsen waar ze hoorden en in aantallen die overeenkwamen met de draagkracht van het gebied. Anderen zagen de toename met lede ogen aan. Met argusogen werden roofvogels bekeken en elke geslagen haas, fazant en duif werd ze aangerekend. Het bleef niet bij boze blikken alleen. Plaatselijk werd op grote schaal tot daadwerkelijke vervolging overgegaan. Roofvogels werden geschoten, vergiftig en geklemd. Nestbomen werden omgezaagd, eieren en jongen uitgehaald en broedsels verstoord. De vervolging nam dusdanige onrustbarende vormen aan dat een aantal Noordnederlandse vogelliefhebbers, natuurbeschermingsorganisaties en overheidsinstanties in 1982 besloten

tot de oprichting van de Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland (WRNON). Aanvankelijk lag de nadruk op de noordelijke provincies. Door alle publiciteit rondom het verschijnen van het WRNON-boek de 'Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels', ontstonden contacten met vogelliefhebbers elders in het land. Duidelijk werd dat openlijke en grootschalige vervolging een landelijk fenomeen was. In maart 1994 werd de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) opgericht, met het hele land als werkterrein.

Vanaf de oprichting van de WR(NO)N tot op heden is ons belangrijkste doel een einde te maken aan de vervolging van roofvogels. Kennis over roofvogels bleek onontbeerlijk om ze daadwerkelijk te kunnen beschermen. Vandaar dat een tweede doelstelling nagestreefd wordt, welke deels in dienst staat van de eerste, namelijk het op gestandaardiseerde wijze verzamelen van zo veel mogelijk informatie. De diverse werkgebieden worden grondig geïnventariseerd op territoria, broedgevallen, broedsucces en leeftijdsopbouw van de populatie. In een aantal gebieden worden de jongen gesext, gewogen, gemeten en geringd. Alle gegevens worden vastgelegd op standaardformulieren en jaarlijks gepubliceerd. Tijdens en naast het inventariseren wordt gelet op verdachte dode vogels en andere onregelmatigheden. De dode vogels worden voor onderzoek opgestuurd naar het ID-DLO (Diergeneeskundig laboratorium) te Lelystad. De afgelopen jaren hebben we een methode ontwikkeld waarbij onomstotelijk kan worden vastgesteld of, en in welke mate, er in een gebied vervolging plaatsvindt. Wanneer dit het geval is, wordt contact opgenomen met de eigenaar, Rijkspolitie en/of de Algemene Inspectiedienst.

Voorlichting vormt een belangrijk onderdeel van de WRN-activiteiten. Sinds jaar en dag achterhaalde nonsensverhalen over roofvogels doen nog steeds de ronde. Door deze voortdurend te herhalen wordt de haat tegen roofvogels levend gehouden. Een duidelijk voorbeeld hiervan zijn de uitspraken in het tijdschrift

van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging.

Door middel van lezingen, een reizende fototentoonstelling, artikelen, een lespakket, het WRN-tijdschrift de Takkeling en eigengemaakte videofilms proberen we aan te tonen dat roofvogels een onmisbare schakel vormen in de natuur. Bovendien zijn ze schitterend en een sieraad in ons landschap. Er is in Nederland de afgelopen eeuw al zo verschrikkelijk veel uitgeroeid en opgeruimd. We moeten op waarde schatten en ons verantwoordelijk voelen voor dat wat ons nog rest. Roofvogelvervolging is verboden, onterecht en zinloos!

Het aantal leden/medewerkers breidde zich uit van 450 in 1994 naar 1250 nu.

Omdat de club groeit is enige structuur noodzakelijk (zo'n 25 regionale steunpunten en duidelijke afspraken over en weer) al hoeden we ons voor te ver gaande formalisering. Enthousiasme en gemotiveerdheid zijn de belangrijkste pijlers. Niet te veel vergaderen maar aanpakken.

ROOFVOGEL- VERVOLGING

Tot voor kort was het fenomeen roofvogelvervolging grotendeels onbekend bij het grote publiek. Door de publiciteit te zoeken laten we zien wat voor verwerpelijke praktijken anno 1995 in ons brave landje nog steeds plaatsvinden. De laatste

tijd kunnen we in toenemende mate rekenen op steun van AID, politie en overheid.

Wie vervolgen roofvogels en waarom? Hoewel bekend is in welke hoek de daders gezocht moeten worden, kan het pas hard worden gemaakt bij een heterdaad, of wanneer er voldoende aanwijzingen zijn voor een proces-verbaal. Dankzij de inzet en de medewerking van een aantal AID-ers en politiemensen is dat het afgelopen anderhalf jaar negen keer gelukt. In acht gevallen was de verdachte afkomstig uit, jawel, de jachtwereld. Het laatste geval betrof een paar duivenmelkers. Hoewel roofvogels met z'n allen nog geen fractie opvreten van wat door de hobbyjagers in Nederland jaarlijks bij elkaar wordt geschoten,

*Linksboven: jonge
Grauwe Kiekendief.*

*Links:
lichtgekleurde
eerstejaars
buizerd.*

*Boven: Grauwe
Kiekendief.*

*Rechts: Boomvalk
(foto's: WRN).*

worden onze 'natuurlijke jagers' als ongewenste concurrenten beschouwd. Een klein aantal jagers en jachtopzichters gaat daadwerkelijk over tot vervolging. De antipathie tegen roofvogels wordt echter door velen binnen de jachtwereld gedeeld en in stand gehouden. Wat duivenmelkers tegen roofvogels hebben is duidelijk. Een verdwaalde duif is een welkome prooi voor met name de havik. De WRN is geen principiële anti-

jachtclub. Onder onze leden tellen wij ook enkele jagers. De eerlijkheid gebiedt verder te zeggen dat door de inzet van een (jagende) politiemann, een van de negen vervolgingszaken (de duivenmelkerszaak) is opgelost. De WRN heeft lange tijd geprobeerd met de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging samen te werken onder andere door het geven van voorlichting in de vorm van lezingen aan WBE's en door artikelen in diverse jagersblaadjes. De vervol-

gingsgevallen werden doorgegeven en er werd overleg gevoerd met WBE's en afgevaardigden uit Amersfoort (kantoor KNJV). De samenwerking werd geen succes. Wat het wel opleverde was een kijkje in de keuken van de georganiseerde jagerij in Nederland en kennismaking met enkele van haar representanten. Dat was ronduit shockerend. Vanaf het moment dat we duidelijk maakten dat er geen sprake van was dat de WRN ooit een convenant zou aangaan met de KNJV veranderde deze haar strategie in die van, wat wij noemen, witwassen en zwartmaken. Het witwassen van alle incidenten waar jagers bij betrokken zijn en het zwartmaken van de WRN en haar activiteiten. Dit gebeurt op een wijze die de grenzen van het fatsoen ver overschrijden. De KNJV heeft haar handen vol aan ons. Bijna maandelijks kunnen we de laatste tijd een persbericht doen uitgaan dat er wéér een roofvogelmoordenaar op heterdaad is betrapt en jawel, wéér afkomstig uit de jachtwereld. Samenwerken met een organisatie die slechts door list en bedrog zichzelf kan handhaven is volstrekt nutteloos. Een dergelijke organisatie valt niet serieus te nemen en is ten dode opgeschreven.

NASCHRIFT

WRN heeft onlangs een serie Ansicht- en correspondentiekaarten uitgebracht met daarop fotoafbeeldingen (zie ook het artikel Valkerij, elders in deze ARGUS) van een aantal Nederlandse roofvogels.

Er zijn twee mogelijkheden:

A Set van tien verschillende
ansichtkaarten à f. 10,50;

B Set van acht dubbele correspondentiekaarten
inclusief enveloppe à f. 13,50

De prijzen zijn inclusief verzendkosten. Voor zowel A als B geldt dat bij bestelling van vijf sets, de zesde set gratis is. U kunt de kaarten in uw bezit krijgen door het totaalbedrag over te maken op postgiro 76284 t.n.v. Werkgroep Roofvogels Nederland te Appelscha.

Voor informatie: telefoon (0516) 43 26 60.